

Laudatio CEP Reconeixement Onada 31/07/2024

Julio Monfort

Bona nit a tothom,

Em fa molta il·lusió ser la persona que us ha d'explicar què és el Centre d'Estudis dels Ports i perquè és mereixedor d'aquest reconeixement.

La comarca dels Ports, allà a finals dels anys 70, en aquell període que coneixem com a transició, ja estava en una situació de despoblament molt preocupant. Durant les dècades anteriors van ser moltes les famílies que van prendre la decisió de marxar, sovint a Catalunya, a cercar unes oportunitats que els seus pobles no donaven.

Tot i això, aquesta pèrdua de capital humà no va ser motiu per a que la gent dels Ports caigués en una apatia social i també cultural. Ben al contrari, els pocs joves que quedaven tenien inquietuds. Així l'any 1978 es celebrava a la Todolella el primer Aplec dels Ports, un acte festiu però sobretot reivindicatiu. Segurament, fruit d'aquest caliu, va nàixer la revista Els Ports i l'Associació Cultural dels Ports, que van tenir una vida efímera. Però el foc no es va apagar i l'any 1983 es va reapareixer, amb el nom d'Associació Cultural i Comissió de Normalització Lingüística dels Ports, posteriorment Centre d'Estudis dels Ports. La finalitat amb què es va constituir era molt clara i concreta, promoure la nostra cultura i vehicular-la en la nostra llengua. En aquells moments ben segur que érem una de les comarques amb major percentatge d'ús oral de la llengua. Calia però, donar el gran salt, passar de la llengua solament parlada a l'ús de llengua escrita. Ben segur que aquestes inquietuds venien d'una banda de la mà de la gent d'aquelles famílies que anys abans havien marxat però que mantenien una estreta relació amb els seus orígens, els *veranejants* els dèiem al meu poble. D'altra banda i sobretot, la gent de la comarca que en aquell moment va tenir l'oportunitat d'estudiar, el que comportava tenir contactes amb un món en efervescència que tenia ganes de canvis i necessitat de contribuir a fer-los.

Així va nàixer fa 41 any el Centre d'Estudis dels Ports.

Per a que quedi perfectament enquadrat cal dir que el Centre és membre fundador de la Coordinadora de Centres d'Estudi de Parla Catalana i forma

part de la Federació d'Instituts d'Estudis Comarcals del País Valencià i de la Xarxa d'Entitats Culturals de les Comarques de la Diòcesi de Tortosa.

La incorporació de la llengua al sistema educatiu va fer molt per normalitzar la situació, però quedava molt per fer i és ací on el Centre d'Estudis dels Ports, en el sí de l'Associació Cultural i Comissió de Normalització Lingüística dels Ports, comença fer una gran tasca.

Podem parlar de ...

25 edicions del Concurs Literari Vint-i-cinc d'abril en el qual participava tota la població escolaritzada de la comarca. Els treballs premiats s'editaven en la col·lecció Quaderns Au!

71 números de la revista comarcal Au!, de periodicitat trimestral, que es va editar ininterrompudament des de la primavera de 1987 a l'estiu de 2004. Encara recordo que en rebre-la em faltava temps per anar a l'Orella escrivana, l'apartat en clau irònica de la revista. Després llegia la resta.

Publicació de llibres, com ara la "Guia Bibliogràfica de la comarca dels Ports" (1990) o "La comarca dels Ports" (1994).

L'any 1996 van organitzar el primer congrés dels Ports en el marc de la 40a Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos, en el qual es van presentar 80 treballs sobre la comarca, que es van publicar en dos volums.

Des de l'any 2016 venen editant una miscel·lània anual, amb el nom de "Papers dels Ports", de gran qualitat, tant de l'edició com del contingut, que s'ha convertit en l'espai on els investigadors i estudiosos poden publicar els seus treballs, de qualsevol disciplina de ciències humanes o naturals, relacionats amb la comarca dels Ports.

Però sincerament crec que la gran tasca del Centre d'Estudis dels Ports és la d'apropar la cultura als diferents pobles de la comarca. Així, els diàlegs dels Ports me semblen una genialitat el la que un autor d'un llibre, d'un treball, o del que siga, sempre d'interès pel territori, dialoga amb una persona del CEP davant del públic assistent, aconseguint una amenitat difícilment superable. Una fórmula senzilla que pot arribar amb facilitat a tots els pobles.

Quan s'escau organitza, en solitari o amb col·laboració amb altres entitats, jornades, exposicions, excursions o altres activitats. Voldria citar-ne una de recent, la VII Jornada intercomarcal sobre la guerra civil, organitzada

conjuntament amb el Centre d'Estudis del Maestrat, que va tenir lloc a Morella el passat mes de març, amb un gran èxit de participació. O les Jornades "Esclats de Ciència", que anualment s'aniran celebrant a Cincorres, en honor al malaurat Miquel Guardiola, arqueòleg especialista en talla lítica i tecnologia prehistòrica, que ens va deixar massa aviat.

L'Aplec dels Ports, que va començar fa 46 anys com una iniciativa dels joves de la comarca, va nodrir de bon principi de gent activa i jove al CEP i crec que d'alguna manera aquest transvasament encara és viu i profitós. Tinc la sensació de que la presència de joves és més gran que en altres centres similars.

A més de l'Aplec, el CEP dona soplug a altres entitats o iniciatives comarcals com poden ser "Els Ports en moviment" o "l'Observatori Ciutadà de la Biodiversitat dels Ports".

Penso que culturalment és difícil donar més de sí un centre d'estudis d'un àmbit geogràfic que en prou penes arriba als 6000 habitants.

Vull felicitar a l'Editorial Onada per aquesta iniciàtica que any rere any, concentra gent d'un ampli territori al voltant de l'estudi, de la literatura i també de la gastronomia. No cal dir que ha estat tot un encert fer aquest reconeixement al Centre d'Estudis dels Ports.

Enhorabona a totes les persones que des de la direcció del CEP han fet possible, amb la seua labor desinteressada, aconseguir tantes coses i perdurar amb el temps.

Llarga vida al Centre d'Estudis dels Ports